

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 7CoP/69/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7117223397
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Agnesa Hricová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2019:7117223397.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Agnesy Hricovej a členov senátu JUDr. Frederiky Zozulákovskej a JUDr. Denisy Novotnej Mlinárčikovej v právnej veci starostlivosti súdu o maloletého S. U. nar. XX.X.XXXX bývajúceho u matky zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice na návrh otca Z.. S. U. nar. XX.XX.XXXX bývajúceho v E. na ul. Q. č. XX zastúpeného B. kanceláriou H. Hlaváčiková s.r.o. so sídlom v Košiciach na ul. Bočnej č. 10 v mene ktorej koná JUDr. Nicol Hlaváčiková konateľka za účasti matky Z. zastúpenej JUDr. Marcelom Dolobáčom, PhD. advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v Košiciach na ul. Žižkovej č. 39 v konaní o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 10.5.2018 č.k. 18P 144/2017-82 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom návrh otca na striedavú osobnú starostlivosť voči maloletému S.P., H. zamietol. Upravil rozšírený styk otca s maloletým S. U., nar. XX.X.XXXX tak, že otec má právo s maloletým sa stretávať každý párnny víkend v čase od piatka od 15:30 hod. do nedele do 18:00 hod. a v nepárnom týždni v čase od utorka od 15:30 hod. do štvrtka do 18:00 hod.. V čase takto upraveného styku so začiatkom o 15:30 hod. otec maloletého vyzdvihne v predškolskom zariadení a po ukončení styku maloletého odovzdá pred bytom matky. Upravil styk otca s maloletým počas vianočných sviatkov tak, že otec má právo stretávať sa s maloletým v párnom roku od 23.12. od 17:00 hod. do 27.12. do 17:00 hod., v nepárnom roku od 28.12. od 17:00 hod. do 1.1. nasledujúceho roka do 17:00 hod., počas letných prázdnin v párnom roku v čase od 1.7. od 9:00 hod. do 15.7. do 19:00 hod. a od 1.8. od 9:00 hod. do 15.8. do 19:00 hod. a v nepárnom roku od 16.7. od 9:00 hod. do 31.7. do 19:00 hod. a od 16.8. od 9:00 hod. do 31.8. do 19:00 hod., počas jarných prázdnin v párnom roku od pondelka začiatku prázdnin od 9:00 hod. do konca prázdnin do nedele do 19:00 hod. a počas veľkonočných sviatkov, v nepárnom roku v čase od veľkého piatka od 19:00 hod. do veľkonočnej nedele do 19:00 hod. s tým, že v čase takto upraveného styku si maloletého otec prevezme pred bytom matky a na tom istom mieste maloletého po ukončení styku matke odovzdá. Matka je povinná maloletého pripraviť na styk s otcom pripraviť a riadne ho odovzdať pred svojím bytom s osobnými vecami maloletého a na tom istom mieste maloletého od otca prevziať. Týmto zmenil rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 20.9.2016 č.k. 11P 76/2016-52. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Proti tomuto rozsudku v celom rozsahu podal odvolanie otec. Uplatnil odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm.b/, f/ CSP, § 62 ods. 1 CMP a konštatoval, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 365 ods. 1 písm.h/ CSP. Vytkol súdu prvej inštancie, že porušil jeho právo na starostlivosť o výchovu maloletého dieťaťa v čl. 41 ods. 4 Ústavy SR, nerešpektoval súkromný a rodinný život v zmysle čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd a právo na spravodlivý súdny proces čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Konštatoval, že súd prvej inštancie porušil právo maloletého na rešpektovanie jeho najlepšieho záujmu v zmysle čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj práva na udržiavanie pravidelného kontaktu s oboma rodičmi v zmysle čl. 9 Dohovoru o právach dieťaťa a právo na rešpektovanie a ochranu zásady spoločnej zodpovednosti rodičov za výchovu a rozvoj dieťaťa čl. 18 Dohovoru o právach dieťaťa. Vo vzťahu k prvému a druhému výroku rozsudku súdu prvej inštancie namieta arbitrárnosť založenú na výraznom rodovom uprednostňovaní matky a stereotypnom presvedčení o najlepšom záujme dieťaťa v útlom veku bez relevancie ku konkrétnym okolnostiam prípadu či opory v zákone. Namieta absenciu dostatočného a presvedčivého zistenia skutočného stavu a riadneho zdôvodnenia rozhodnutia s akcentáciou v zmysle § 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd i práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a aj v zmysle konštantnej a ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu SR. Citoval rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Garcia Ruiz v. Španielsko zo dňa 21.1.1999, uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. IV.ÚS 115/03 zo dňa 3.7.2003, nález Ústavného súdu SR sp.zn. III.ÚS 311/07 zo dňa 24.4.2008. Poukázal na to, že súd prvej inštancie zamietol jeho návrh na striedavú starostlivosť z dvoch dôvodov, a to útleho veku a presvedčenia, že ďalšia zmena vo forme výchovy nie je žiaduca. Za zmeny, ktoré sa v živote maloletého udiali a pre ktoré by nemal byť rovnocenným rodičom, aby nastala ďalšia zmena súd označil nové podmienky v živote po rozvode, nový priateľ matky a jeho nové bydlisko, ktoré mu predtým bolo cudzie. Jeho návrh na nariadenie znaleckého dokazovania znalcom z odboru klinickej psychológie súd prvej inštancie zamietol, pretože nepovažoval v tomto konaní za potrebné nariadiť znalecké dokazovanie s prihliadnutím na útlý vek dieťaťa, na doterajšie skúsenosti súdu s tým, že znalecké dokazovanie v tomto prípade neobjasní skutočnosť, ktoré sú potrebné pre rozhodnutie súdu. Súd v tomto konaní vedel rozhodnúť na základe vlastnej úvahy a posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa bez potreby znaleckého dokazovania. Dôvody prezentované súdom prvej inštancie, ak by boli akceptované, v zásade striedavú osobnú starostlivosť vylučujú ako takú u detí v útlom veku, v ktorých životoch nastali zmeny spôsobené rozvratom rodiny. V prvom prípade neexistuje právna norma ani žiaden prijateľný ustálený odborný psychologický záver, ktorý by vyjadroval nevhodnosť striedavej osobnej starostlivosti do určitého veku dieťaťa, avšak takéto vnímanie reprezentuje nežiaduci stereotypný názor v rozpore so zákonom a modernými poznatkami vývojovej psychológie detí. Konštatoval, že pre posúdenie nesprávnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie je hlavne skutočnosť, že súd maloleté dieťa nikdy nevidel, k svojim záverom mohol dospieť výlučne na základe skutkových tvrdení prezentovaných kolíznym opatrovníkom a tieto vo vzťahu maloletého k nemu a k podmienkam, aké mu vytvoril zneli, že otec býva v 3-izbovom zrekonštruovanom byte, moderne, vkusne, účelne zariadenom, kde sa nachádza aj izba pre maloletého, maloletý tam má posteľ, hračky, podmienky vyhovujúce pre starostlivosť o maloletého. Maloletý bol u otca z dôvodu, že v tom čase bol chorý a v čase sociálneho šetrenia bolo zistené, že maloletý je u otca. Konštatoval, že sa staral o maloletého v chorobe a interakcia medzi ním a maloletým bola veľmi dobrá, priam výborná, takže bolo zrejmé, že sa o maloletého riadne stará. Súd však nemal žiadne iné relevantné skutkové informácie a sa nezaujímal o to, či napríklad maloletý sa necíti lepšie u neho, aký je jeho vzťah k novému partnerovi matky, ako táto skutočnosť na neho vplyva a najmä, čo by bolo pre maloletého skutočne najlepšie. S kolíznym opatrovníkom sa obmedzil na alibistický argument útleho veku a vôbec sa napríklad nevyjadril, či by u maloletého vnímal nepohodu zo zmien alebo inú indikáciu a prečo by nemal mať vyvážený prístup ku obom rodičom. V danom prípade je záver súdu, že nepotrebuje názor psychológa, pretože si vystačil vlastnou úvahou ako zhodnotením najlepšieho záujmu dieťaťa neprijateľný a v hrubom rozpore s pozitívnymi povinnosťami štátu pri ochrane rodinného života dieťaťa, ako aj rodiča. Nie je zrejmé, aké záujmy maloletého súd zohľadnil a ktoré jeho citové väzby chránil a ako jeho vnímanie situácie vyhodnotil. Vyslovil názor, že rozsudok neponúka žiadne, okrem nespravodlivej, bezdôvodnej, okatej, automatickej preferencie matky, keďže uvádza, že otec by si mal uvedomiť, že nie rodičia či matka, ale že dieťa rozpadom vzťahu trpí a nie iba otec. Vytkol súdu prvej inštancie, že pri úprave styku sú všetky povinnosti výlučne na otcovi, nie na matke, pretože matka nikdy dieťa nemusí doniesť do jeho bydliska alebo vyzdvihnúť, hoci je štandardne rovnosť rodičov premietaná aj do týchto aspektov rozhodnutia a rodičia sa rovnakou mierou zapájajú do výmeny dieťaťa. Poukázal na to, že matka síce umožňuje styk dieťaťa s otcom, no iba tak, ako ona chce. Rozsah styku určuje výlučne svojvoľne matka a limituje ho spôsobom, že buď dieťa na dva víkendy a pár hodín po škôlke bez prespania alebo nič, čo považuje za iracionálny diktát rodiča a nie dohodu. Poukázal na to, že matka stavia svoje bezdôvodné predstavy o vlastnej nadradenosti nad druhým rodičom pred práva dieťaťa. Nesúhlasil s názorom súdu, že by klinický psychológ nepriniesol do konania informácie, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci relevantné. V prvom rade nepovažuje za zrozumiteľné, aké skutočnosti mal súd na zreteli a na

čom založil svoje posúdenie, najmä z pohľadu právnej istoty a predvídateľnosti práva je neprípustné, aby niektoré súdy psychologický profil dieťaťa a rodičov zohľadňovali a iné vnímali ako okolnosť pre rozhodnutie nepotrebnú. Poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach 8CoP 351/2016, ktorý rovnako svoje rozhodnutie oprel o zásadné závery nálezu Ústavného súdu ČR zo dňa 23.2.2010 sp.zn. III.ÚS 1206/09. Konštatoval, že poznatky vývojovej psychológie detí jednoznačne preukazujú, že deti v predškolskom veku nemajú schopnosť porozumieť rozvratu rodičov a ich príčinám a takmer bez výnimky majú tendenciu za rozpad rodiny vnímať seba, myslia si, že ak by možno viac poslúchali, rodina by ostala spolu. Syndróm opusteného dieťaťa spočíva práve v ich presvedčení, že ich odrazu nerovnovážny prístup k rodičom je spôsobený tým, že rodič, ktorého vída menej ich nechce pre zlyhanie. Preto je mimoriadne dôležité, aby pri rozpade rodiny dieťa malo rovnaký prístup k oboj rodičom, keďže iba takto dokáže v rámci svojich možností vnímať, že nie je vinné a žiaden z rodičov ho odrazu nemá menej rád. Dieťa nepozná domov alebo zázemie, to sú pojmy prehnané, riešené dospelými, dieťa sa fixuje výhradne na rodičov a na svoje právo mať rodičov oboch pre seba v rovnakej miere. Preto medzinárodné dohovory a vnútroštátne úpravy nechránia právo na jeden domov či právo na pokojný prístav, ale právo na oboch rodičov. Význam, ako to označil súd prvej inštancie, konkrétne prelomovosť striedavej osobnej starostlivosti je práve v zohľadnení týchto poznatkov o potrebe zachovania istoty dieťaťa, že je pre oboch rodičov dôležité a trávia s ním porovnateľný a hodnotný čas ako predtým a nie len víkendový, dovolenkový, ale každodenný, v ktorom prebieha proces výchovy a pre bežný život zásadnej interakcie. Táto forma výchovy sa aplikuje v krajinách západnej Európy a Spojených štátoch amerických od 70-tych rokov a celkové výsledky sú neodškriepiteľne pozitívne. Rovnako to je aj v Českej republike. Ak preto súd prvej inštancie v bode 22. rozsudku odkazuje na mnohých odborníkov, ktorí tento inštitút kritizujú bez ďalšieho udania zdroja, nie je možné voči takejto všeobecnej konštatácii zachovať relevantnú procesnú obranu, iba poukázať, že ak by táto forma výchovy nebola preferovaná a nemala pozitívne výsledky, nerozširovala by sa zo západných krajín tak masívne ďalej a nepremietla by sa aj do našej právnej úpravy. Štandardným prejavom odporcov striedavej starostlivosti je argumentácia, že do istého útleho veku dieťaťa to nie je vhodné, veď patrí matke a až následne neskôr, že si už dieťa na takýto režim dominancie matky zvyklo a nie je vhodné znova ho nútiť do zmeny a k bývaniu s otcom, s ktorým prirodzene nemá taký vzťah ako s matkou. Súd sa nevyporiadal s jeho návrhom, aby starostlivosť o maloletého prebiehala v režime troch a štyroch dní, teda aby bol v párnom týždni maloletý tri dni u neho a štyri dni u matky a následne naopak. Rovnoco má za to, že súdom upravený styk nie je vonkoncom rozšíreným a súd mal aspoň vybočiť zo štandardu krátkeho víkendu a priznať mu právo byť so synom od štvrtka od 15.30 hod. a nie od piatka do nedele. Nie je mu zrejmé, prečo súd úplne odignoroval požiadavku, aby bola hodina striedania aspoň počas pracovných dní 8.00 hod. ráno, aby bolo zrejmé, kto má právo byť s maloletým v dňoch pracovného pokoja, či prípadného ochorenia dieťaťa. Súd nijako nepamätal na úpravu miesta odovzdania v dňoch, keď dieťa nie je v predškolskom zariadení, prípadne po tom, čo opustil toto zariadenie a všetky úkony v danom ohľade uložil jemu. Prirodzenejšie by bola úprava, ak si dieťa prevezme v predškolskom zariadení alebo v školskom zariadení, ktoré dieťa navštevuje, inak v bydlisku matky a zásadne dieťa matke odovzdá v mieste jeho bydliska, teda bola by zachovaná aj povinnosť spojená s presunom dieťaťa. Vyslovil názor, že súd nezistil žiadne akceptovateľné skutočnosti, ktoré by bránil striedavej starostlivosti, práve naopak, tak u matky, ako aj u neho boli konštatované vhodné podmienky, záujem o starostlivosť o dieťa, veľmi dobrý vzťah s dieťaťom, túto formu preto mal nariadiť a zabezpečiť rovnakú starostlivosť oboch rodičov. Voči výroku o úprave styku počas sviatkov a prázdnin nenamietla, avšak nereflektuje plne dohodu, ku ktorej počas pojednávania dospeli o úprave veľkonočných sviatkov. Konštatoval, že má právo stýkať sa so synom počas veľkonočných sviatkov v nepárnom roku v čase od Veľkého piatku 19.00 hod. do Veľkonočnej nedele 18.00 hod., čo by značilo, že so synom nemôže do dospelosti tráviť Veľký piatok pri hodine odovzdania o 19.00 hod. a Veľkonočný pondelok deň príznačný pre tradície spojené s otcom a synom. Zo zápisnice z pojednávania z 10.5.2018 vyplýva, že sa s matkou dohodli, aby tieto sviatky tvorili jeden celok a mohol byť so synom od Veľkého piatku vrátane do Veľkonočného pondelka 19.00 hod.. S poukazom na uvedené namietla aj zvýhodnenie matky pri odovzdávaní dieťaťa a navrhuje, aby bolo upravené rovnocenne, aby mal povinnosť dieťa prevziať v bydlisku matky a tejto ho následne po ukončení sviatku alebo prázdnin odovzdať v jeho bydlisku. Ohľadne vyživovacej povinnosti namietla nepreskúmateľnosť a nezrozumiteľnosť tohto výroku, pretože nie je zrejmé, ako bolo zmenená vyživovacia povinnosť a následne, čo znamená zmena rozsudku ako takého. V jeho návrhu navrhol, aby výživné súd neurčil, čo odôvodnil tým, že ich príjmy sú porovnateľné, matka naviac žije v domácnosti s novým partnerom, ktorý by mal pokrývať pomernú časť nákladov, pričom on si všetko hradí sám. Súd však uviedol, že je toho názoru, že výrokom o zamietnutí návrhu otca na striedavú starostlivosť rozhodol aj o tejto otázke a nebolo potrebné ju riešiť. Konštatoval, že výživné pre maloleté dieťa je otázka, ktorú je súd povinný

skúmať aj bez návrhu (čl. 5 Civilného mimosporového poriadku a tiež čl. 6 Civilného mimosporového poriadku). Názor súdu, že jeho návrh sa nedá vnímať ako návrh na zníženie (zmenu) vyživovacej povinnosti je podľa jeho názoru nielen nesprávny, ale v zásade aj irelevantný, keďže súd mal povinnosť s otázkou výšky výživného pri zmene pomerov zapodievať, čo by malo byť prirodzeným, že ak súd prizná styk, ktorý označí ako rozšírený, vstúpnu jeho náklady na starostlivosť o dieťa a matke logicky by mali poklesnúť, čo by malo byť zohľadnené, preto navrhol odvolaciemu súdu, aby zmenil rozsudok a zveril maloletého S.P., nar. XX.XX.XXXX, do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ktorí sú povinní a oprávnení zabezpečovať osobnú striedavú starostlivosť o maloletého v bežnom roku v týždenných intervaloch s dňom a hodinou striedania v piatok o 17.00 hod. s tým, že rodič, ktorému končí interval osobnej starostlivosti je povinný odovzdať v určenom čase maloletého druhému rodičovi v mieste svojho bydliska spolu s jeho osobnými vecami a kartou poisťovne. Tiež aby určil, (i) že ako prvá začne so striedavou osobnou starostlivosťou matka, a to od prvého piatku po právoplatnosti rozsudku, (ii) že každý z rodičov je oprávnený maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok, (iii) že trvalý pobyt maloletého je trvalé bydlisko matky, (iv) že daňový bonus bude poberať otec, rodinné prídavky bude poberať matka, (v) že rodičia sú povinní uhrádzať bežné potreby maloletého tretím osobám každý v jednej polovici a (vi) neurčil na maloletého výživné. Rovnocenne navrhujem, aby odvolací súd upravil styk maloletého s rodičmi počas prázdnin a sviatkov v súlade s tretím výrokom rozsudku súdu prvej inštancie spis. zn. 18P/144/2017 zo dňa 10.05.2018, pričom však veľkonočné prázdniny upraví v čase od veľkého piatka od 9:00 hod. do veľkonočného pondelka do 19:00 hod. s tým, že rodič, ktorý má právo s maloletým stráviť príslušný sviatok alebo prázdniny je povinný si maloletého prevziať v bydlisku rodiča, u ktorého sa maloletý aktuálne nachádza a následne ho odovzdať druhému rodičovi na adrese svojho bydliska. Ak odvolací súd sa z akéhokoľvek dôvodu rozhodne napádaný rozsudok nezmeniť, navrhuje, aby rozsudok Okresného súdu Košice I spis. zn. 18P/144/2017 zo dňa 10.05.2018 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Matka vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhla potvrdiť napadnutý rozsudok. Vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu rozsudku uviedla, že pokiaľ navrhovateľ vytyka nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku a na podporu svojej argumentácie uvádza niekoľko rozhodnutí Ústavného súdu SR, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva, dovolila si tvrdiť, že v argumentácii nevidí konkrétne dôvody, resp. otázky, na ktoré by konajúci súd nemal dostatočnú odpoveď. Preto je otcova argumentácia abstraktná a neurčitá. Na dôvažok poukazuje na inú rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu SR, konkrétne IV.ÚS 112/2005, I.ÚS 117/2005 a vyslovila názor, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je zrozumiteľné, podáva výklad akými úvahami sa súd spravoval, z akého dôvodu a na základe akých právnych predpisov vo veci rozhodol, preto z toho pohľadu nemožno rozsudku nič vytknúť. Pokiaľ sa týka znaleckého skúmania, postup súdu považuje za vecne správny a dodáva, že súd prvej inštancie v bode 12 uviedol jasne, že kolízna opatrovníčka neodporučila striedavú starostlivosť, nesúhlasí s prihliadnutím na útlý vek dieťaťa vo veku 3,5 roka. Podľa jej vyjadrenia je potrebné, aby dieťa malo jeden domov, ukotvenie na určitom mieste a bolo by zrejme potrebné spočiatku realizovať rozšírený styk a ponechať prípadnú striedavú osobnú starostlivosť na neskoršie obdobie podľa toho, ako dieťa bude reagovať na rozšírený styk. Kolízny opatrovník v správe z 12.3.2018 uviedol, že odporúča tradičnú formu rozšíreného styku, ktorá je v záujme dieťaťa. Poukázala na to, že s rozšíreným stykom súhlasila a preto nejde o svojvôľu pri rozhodovaní, ale jeho závery sú opreté o relevantné dôkazy, konkrétne šetrenie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Vzhľadom na vykonané dokazovanie nie je dôvod na znalecké skúmanie, ktoré je pri každom veku dieťaťa a najmä v útlom veku, zvlášť zbytočnou témou. Čo sa týka striedavej starostlivosti poukázala aj na iné právne normy a iné konkrétne judikáty, konkrétne uznesenie Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 1234/15 zo dňa 12.8.2015, uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 17.3.2015 sp. zn. IV.ÚS 106/15, Ústavný súd ČR sp. zn. I.ÚS 1234/15 zo dňa 12.8.2015, citovala § 24 ods. 2 Zákona o rodine ako aj § 24 ods. 4 Zákona o rodine, uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 17.3. sp. zn. IV.ÚS 106/2015, pričom z uvedenej judikatury vyplýva, že pri rozhodovaní súdu, či zverí maloleté dieťa do striedavej starostlivosti, je potrebné skúmať, či boli splnené všetky podmienky ustanovené právnou úpravou, a to predovšetkým záujmom maloletého, pričom pozornosť by sa mala venovať jeho osobným pomeroch, situáciám a potrebám. Maloletý Patrik má otca rád, ale jeho osobné a emočné vlastnosti sú stabilnejšie u matky. Čo sa týka odborného hodnotenia poukázala na to, že uvádzanie, napr. poznatkov vývojovej psychológie detí nemajú žiadnu výpovednú hodnotu vzhľadom na konkrétnu konkretizáciu otca dieťaťa v takomto veku. Poukázala na iné názory s citáciou aj zdrojov, konkrétne, že striedavá osobná starostlivosť je plne závislá od schopnosti rodičov sa na takejto výchove dohodnúť, neurovnané vzťahy medzi rodičmi predstavujú faktory, ktoré pôsobia na výchovu dieťaťa rušivo. Nevyhnutne sa k tomu musí prirátavať aj to, že partneri, ktorí sa rozišli, sa veľmi pravdepodobne

líšili aj v predstavách o výchove a zaobchádzaní s dieťaťom, tak jeden týždeň dieťaťa zažíva jeden model výchovy a života, druhý týždeň to môže byť celkom iné. To v období, keď sa dieťa učí, čo je správne a ako to v živote chodí, môže byť preň veľmi zmätočné. Citovala zo striedavej osobnosti rodičov z pohľadu sociálneho pracovníka, autor Riková, J.- Derevaniková, Š.. Poukázala na skutočnosť, že nevyhnutnou podmienkou pre striedavú osobnú starostlivosť je podľa Strnátrovej aj vek dieťaťa, najmä až do šiest rokov sa môže vyskytnúť u dieťaťa separačná úzkosť, kedy by striedavá starostlivosť mohla priniesť viac problémov ako benefitov a podľa autorky Španhelovej, separačná úzkosť dieťaťa sa objavuje u detí v predškolskom veku a sprevádza ju výrazná negatívna reakcia na neprítomnosť matky, plač, zúfalstvo, krik, nepokojný spánok, psychosomatické problémy a pod.. Podľa Filipkovej pri rozhodovaní o striedavej starostlivosti je potrebné zvlášť zvažovať napríklad pracovnú zaneprázdnenosť rodičov, inak by striedavá starostlivosť nespĺňala svoju úlohu a ani podstatu zabezpečiť kontakt dieťaťa s jedným z rodičov. Preto z vyššie uvedených psychologických záverov vyplýva, že striedavá osobná starostlivosť nie je vhodná pre všetky deti a ich rodičov. Pre deti v predškolskom veku nie je striedavá osobná starostlivosť vhodná vo veku do šiestich rokov veku, pretože v tomto veku sa môže vyskytnúť napríklad spomínaná separačná úzkosť dieťaťa. Uviedla, že dôležitá je aj citová výchova dieťaťa k rodičom, ako aj schopnosť rodičov komunikovať, spolupracovať pri výchove a starostlivosti o dieťaťa. Ohľadne formy styku sa matka vyjadrila tak, že sama navrhla rozšírenú formu styku, pretože otec má vybudovaný vzťah k maloletému Patrikovi, čomu je rada a tiež jej záleží, aby sa tento vzťah naďalej rozvíjal. Voči tvrdeniam o diktáte sa zásadne ohradzuje, pretože uvedené skutočnosti nie sú pravdivé. Styk sa realizoval pravidelne, vždy na základe dohody a podľa vopred vymedzených pravidiel a pracovnej vyťaženia a harmonogramu otca ako aj skutočnosti, že maloletý Patrik od nástupu do škôlky je dosť často chorý. Po návrate od otca mal problém so zaspávaním, vynucoval si veci, ktoré mal u otca dovolené a doma sú obmedzené, plačom a zúrivosťou, čo pri bežných okolnostiach nerobí. Maloletému robí problém aj adaptácia na škôlku po chorobe a k tomu bol prispôbený aj styk s otcom. Stabilné výchovné prostredie, výchovné metódy a vzor rodinného života, režim, ktorý ona zabezpečuje, považuje v jeho záujme za prvoradé, a to vníma ako základ pre šťastné detstvo a základ pre schopnosť ďalej sa rozvíjať osobnostne aj emočne. Preto v tomto veku maloletého striedavá starostlivosť nie je správna a ani žiaduca. Uviedla, že vzhľadom na tieto okolnosti neboli splnené ani zákonné podmienky pre znalecké dokazovanie tak, ako to navrhoval otec a zdôraznila, že dôvodom, prečo súd nezveril maloletého do striedavej osobnej starostlivosti neboli len argumenty, na ktoré otec poukazuje v odvolaní, ale aj skutočnosť, že maloletý je viac na ňu citovo naviazaný, cíti sa u nej lepšie, otec nie je schopný dohodnúť sa s ňou o otázke výchovy a starostlivosti o maloletého. Preto súd prvej inštancie postupoval v súlade so zákonom a judikatúrou ktorá uvádza, že základným kritériom pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti je záujem dieťaťa. V rámci individuálnych rozhodnutí musí byť najlepší záujem dieťaťa vyhodnotený a stanovený vo svetle špecifických okolností konkrétneho dieťaťa, pričom pozornosť by mala byť venovaná ich osobným pomerom, situácií a potrebám uznesenia Ústavného súdu SR zo dňa 17.3.2015 sp. zn. IV.ÚS 106/2015. Ohľadne výroku o výživnom uviedla, že jej náklady by mali pri rozšírenej forme styku s maloletým poklesnúť, a preto otec žiadal zníženie výživného. Podľa súdu prvej inštancie v porovnaní s predchádzajúcou úpravou nedošlo k podstatnej zmene pomerov na strane rodičov alebo dieťaťa, ktoré by sa výraznejším spôsobom prejavili v pomeroch účastníkov, s čím sa plne stotožňuje. Citovala § 78 ods. 1 Zákona o rodine a rozsudok Krajského súdu Trnava zo 4.5.2016 sp. zn. 24CoP 11/2016. Keďže nedošlo k podstatnej zmene pomerov, ktoré by mohli byť podkladom pre zmenu predchádzajúceho rozhodnutia a zníženia výživného tak, ako navrhol otec v odvolaní, preto sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie.

4. Otec vo vyjadrení k vyjadreniu matky poukázal na rozpor medzi tvrdeniami matky, že rozšírenú úpravu styku navrhla, pretože matka mu doposiaľ nedáva vo väčšom rozsahu maloletého na styk a stretávajú sa od piatku večera do nedele popoludní a vidieť ho môže v nasledujúcom týždni výlučne na zopár hodín po škôlke. Matka neumožní počas styku prespať maloletému u neho a neprekáža jej, že sama pred súdom prvej inštancie vyhlásila, že styk podporí. Nekorektný je prístup matky aj počas štátnych sviatkov, pretože minulý rok maloletý trávil Vianoce s ňou a napriek jeho žiadostiam a prosbám mu nebolo umožnené rozumné rozdelenie dní s tvrdením, že ďalšie Vianoce by mal byť u neho. Konštatoval, že matka nedáva najlepší záujem dieťaťa na prvé miesto, ale prvoradá je pre ňu jej vôľa a mocenský boj o dieťa podľa jej vlastnej predstavy, čomu korešponduje prehlásenie, že maloletý sa cíti u nej lepšie a osobnostné a emočné vlastnosti sú stabilnejšie u nej. Výhrada, že neuviedol konkrétne dôvody, resp. otázky, na ktoré konajúci súd nemohol dať dostatočnú odpoveď sú pre neho nepochopiteľné, pretože matka podľa svojho vyjadrenia sama uviedla právnu úpravu a judikatúru, ale plne podporujúcu dôvodnosť jej odvolania, z ktorej rezonujú zásadné závery, že striedavá starostlivosť by mala mať

prioritu. Ak sú splnené zákonom stanovené podmienky, to znamená, že obaja rodičia rovnakou mierou sú schopní a ochotní zabezpečovať zdravie detí a ich telesný, citový, rozumový, mravný vývoj a ak deti majú k obidvom rodičom rovnako hlboký citový vzťah a je teda v najlepšom záujme dieťaťa striedavá starostlivosť, pričom súd musí prihliadať najmä na citové väzby, vývinové potreby, záujem dieťaťa. Súd prvej inštancie neuviedol jediný dôvod majúci oporu v konkrétnych okolnostiach ich prípadu týkajúci sa reálne maloletého ako jediného tvora, ktorý by dal dostatočnú a preskúmateľnú odpoveď, akými úvahami sa súd riadil, ktoré zákonom stanovené podmienky považoval za nesplnené a prečo, ale obmedzil sa na všeobecné a neobjektívne preferovanie matky v útlom veku dieťaťa a zároveň odmietol prizvať odborníka znalca z odboru klinickej psychológie, pretože ten by do konania nepriniesol relevantné informácie. Súd neuviedol, z akého dôkazného prostriedku alebo akým spôsobom spoznal vývinové potreby maloletého, osobitosti jeho povahy, jeho citové väzby a potreby, ako ich vyhodnotil a aplikoval. Uviedol, že súd prvej inštancie maloletého nevidel a z predloženej správy kolízneho opatrovníka vyplýva jednoznačne iba to, že jeho vzťah so synom je výborný a o maloletého sa dobre stará a má vytvorené vhodné podmienky. Tieto skutkové tvrdenia nijako neoslabuje ničím nepodložený všeobecný názor o vhodnosti veku pri automatickom nadradovaní matky. S poukazom na všeobecné poznatky vývojovej psychológie detí uviedol, že na každú formu styku s dieťaťom existuje množstvo odborných názorov a úlohou súdu je citlivo, detailne a spravodlivo vyhodnotiť každú vec v jej jedinečnosti a zohľadňujúc pritom výhradne platnú právnu úpravu, teda postupovať bez prenášania subjektívne preferovaných životných postojov do svojej rozhodovacej činnosti. Z citácií odborných prameňov matkou vyplýva jedine vhodnosť striedavej starostlivosti je treba posúdiť individuálne vzhľadom na osobitosti každého dieťaťa a jeho rodičov, čo však súd neurobil. Citoval názor detskej psychologičky a súdnej znalkyne Mgr. Lívie Adamcovej, že striedavá výchova je v prospech dieťaťa, dieťa bude mať voľbu slobodne naplniť svoje citové potreby k obom rodičom, nebude musieť svoje city k rodičom kontrolovať a potláčať, aj keď realizovanie striedavej starostlivosti je v praxi náročnejšie, bude mať úskalia pre celkový psychosomatický vývin detí. Striedavá starostlivosť má neoceniteľný význam a postupne takýto typ starostlivosti bude vnímaný pozitívne preto, že je citlivý k duši dieťaťa. Uviedol, že v súčasnosti S. má už viac ako 4 roky a školský vek sa dá očakávať, že dosiahne s prihliadnutím na priemernú dĺžku súdnych konaní v závere konania. Popiera, že by jeho návrh na nariadenie striedavej starostlivosti sa odvíjal iba od rozsudku Krajského súdu v Košiciach, avšak len preukazuje, že rozhodovacia prax súdov v Slovenskej republike je naklonená striedavej osobnej starostlivosti aj u detí v predškolskom veku a že odborník detský psychológ vie posúdiť a vyhodnotiť u predškolákov skutočnosti relevantné pre rozhodnutie v rozpore s názorom súdu prvej inštancie. Krajský súd v Košiciach v rozsudku sp.zn. 8CoP 183/2015 z 30.9.2015 mimoriadne výstižne vystihol podstatu práva dieťaťa na oboch rodičov a povinnosť súdov toto právo chrániť. Pri úprave styku by mala byť zachovaná proporcionalita rozloženia pri rešpektovaní rovnakých práv každého z rodičov a úprava stretávania pod tento rozsah je obmedzením stretávania dieťaťa a súd musí v rozhodnutí odôvodniť, aký záujem ho viedol k obmedzujúcemu rozsudku. Zásadne nemožno obmedzenie alebo zákaz styku vysloviť v prípade, ak uvádzané dôvody vyplývajú zo vzťahu medzi rodičmi a nie zo vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. Ohľadne výživného rozporuje s matkou, pretože v čase, keď naposledy bolo rozhodované o vyživovacej povinnosti, všetci žili v spoločnej domácnosti, za zmenu pomerov je rozhodne nutné považovať skutočnosť, že žijú oddelene, pričom matke životné náklady klesli, keďže nežije už sama a jemu vstúpili, keďže náklady si hradí sám. Rovnako tak zmena rozsahu styku mení logicky aj pomer, v akom na nákladoch sa na výžive maloletého podieľajú. Ohradzuje sa voči tomu, že konfliktný tón odvolania má preukazovať, že striedavá starostlivosť nie je žiaduca a správna, čo dokresľuje celkovú situáciu ako ju opísal v úvode, a preto navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok v súlade s odvolacím petitom.

5. Matka podala stanovisko k vyjadreniu otca a považuje tvrdenia otca a podstatnú časť jeho vyjadrenia za tendenčné, účelové a v mnohom vecne a skutkovo nesprávne, s ktorými nesúhlasí. Uviedla, že momentálne sa realizuje styk tak, že otec je s maloletým každý páry týždeň od piatka po škôlke do nedele večera, zároveň je s ním v páry týždeň aj v pondelok po škôlke do večera a v nepáry týždeň dva dni v utorok a streda po škôlke do večera, teda nie je obmedzovaný v styku. Za tendenčné považuje vyjadrenie o tom, že syn má záujem prespávať u neho. Maloletý má 4 roky a jeho vyjadrenia zodpovedajú jeho veku a sú podľa momentálnych nálad často so snahou dosiahnuť krátkodobý prospech, napríklad sledovanie televízie a podobne, preto z jeho slov nemožno vyvodzovať zásadné závery v prospech alebo neprospech ktoréhokoľvek rodiča. Vianočné sviatky chcela tráviť s maloletým z toho dôvodu, že jarné prázdniny a veľkonočné sviatky bol s otcom. Uviedla, že styk sa realizuje pravidelne, vždy na základe dohody a podľa vopred vymedzených pravidiel, pracovnej vyťaženia a harmonogramu otca. Momentálne nepovažuje za vhodné, aby u maloletého sa menil jeho zaužívaný režim a v

rámci odvolacieho konania tieto zmeny by podľa jej názoru spôsobili v krátkom čase ďalšie zmeny v neprospech dieťaťa. Poukázala na to, že počas styku má maloletý u otca dovolené veci, ktoré u nej nie sú dovolené alebo len obmedzené a otec teda v mnohom má odlišné názory na jeho výchovu ako ona, a preto nie je splnená jedna zo základných zákonných podmienok striedavej starostlivosti a to, že striedavá starostlivosť v danom prípade vyžaduje aj schopnosť spolupráce rodičov v otázke výchovy a starostlivosti o dieťa. Vhodnosť využitia možnosti striedavej starostlivosti pre to ktoré dieťa aj rodiča závisí podľa názorov psychológov aj od iných faktorov, t.j. od stability budúceho výchovného prostredia, veku dieťaťa, jeho povahových vlastností, typu osobnosti, vývinových podmienok, jeho schopnosti adaptability, vzdialenosti medzi bydliskami oboch rodičov, životného štýlu rodičov, ich budúcich majetkových pomerov. Otec momentálne nedokáže s ňou spolupracovať v otázke výchovy a starostlivosti o maloletého. V tejto otázke majú odlišné názory a uvedené potvrdzuje skutočnosť, že striedavá starostlivosť u maloletého nie je vhodná a vhodná bude u neho rozšírená forma styku, ako to vyplýva aj zo stanoviska kolízneho opatrovníka. Súd správne postupoval, keď prihliadol, že je v záujme maloletého najmä stabilita budúceho výchovného prostredia, ako aj schopnosť rodičov dohodnúť sa na otázke výchovy a starostlivosti a v súlade s § 24 ods. 2, 4 Zákona o rodine skúmal predovšetkým, čo je v najlepšom záujme dieťaťa. Súd prihliadol v rozsudku aj na psychologické závery ktoré hovoria, že striedavá starostlivosť je v rozpore so stabilitou výchovného prostredia a neustála výmena prostredia, v ktorom dieťa vyrastá, môže mať okrem pozitívnych vplyvov spočívajúcich najmä v kontakte s oboma rodičmi a ich výchovným vplyvom aj mimoriadne negatívne vplyvy, keďže dieťa si takúto formu výchovy berie ako vzor do života a pri niektorých nejednotnosť, resp. nestálosť prostredia sa môže odraziť aj na psychickom vývine. Prevláda názor, že striedavá starostlivosť nie je vhodná pre všetky deti, pre všetkých rodičov a závisí od osobnostných okolností každej jednej veci. Popiera tvrdenia otca o tom, že styk sa realizuje tak, ako to vyhovuje matke, pretože opak je pravdou, o čom svedčí pobyt otca s maloletým na dovolenke v Bulharsku, na lyžovačke počas prázdnin. Tento styk riadne fungoval a súd nezistil, že by matka bránila otcovi v styku s maloletým a otec sa postaral o maloletého aj v čase choroby, čo matka veľmi ocenila. Nesúhlasil s otcovým názorom, že súd preferoval rolu matky a najmä preferoval stereotypné presvedčenie, že dieťa v útlom veku patrí matke, čo nie je pravdivé, pretože prizvaný opatrovník vychádzal iba z nepodloženého generalizovaného presvedčenia, že jeho návrh nie je pre vek dieťaťa vhodný, a preto odporúčal rozšírenú formu styku. Tieto zistenia, ako aj ďalšie vykonanie dokazovania súdu postačovali a nebolo potrebné vzhľadom na útlý vek dieťaťa a doterajšie skúsenosti súdu nariaďovať znalecké dokazovanie a zároveň aj vypočúvať maloleté dieťa, pretože by to mohlo pre neho znamenať traumy. K otázke výživného opakuje, že nie je dôvod na zmenu výživného, pretože doposiaľ určené výživné je primerané otcovej profesii a zárobkovým možnostiam a schopnostiam oboch rodičov. Citovala § 121 CMP, § 26 Zákona o rodine, § 36 ods. 1 Zákona o rodine, uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. II.ÚS 110/08 zo dňa 6.3.2018, § 78 ods. 1 Zákona o rodine a navrhla potvrdiť rozsudok v celom rozsahu.

6. Otec podal vyjadrenie k vyjadreniu matky a poukázal na to, že popiera tvrdenie matky, že styk sa dodržiava, pretože naďalej fungujú ohľadne styku podľa jej predstavy. Doposiaľ maloletý trávi u neho iba dva víkendy do mesiaca a niekoľko hodín po škôlke bez prespania, naďalej je uberaný o prisľúbené dva dni počas týždňa, pretože matka vedie neľútostný mocenský boj o dieťa a syna mu bez zábran nedá, lebo naťahuje súd. Čo sa týka jarných a veľkonočných sviatkov, umožnila mu styk len preto, že matka mala naplánovanú dovolenku mimo Slovenska, kam syna nechcela zobrať. Konštatoval, že obaja rodičia sú dobrými rodičmi, syn ich má rád rovnako a nechápe, prečo by nemalo byť riadne posúdené odborníkom z odboru detskej psychológie, aká forma starostlivosti o maloletého je v jeho najlepšom záujme a aká forma styku. Poukázal na to, že matka vo vyjadrení len zastiera a prekrúca uvedené skutočnosti a síce matka uvádza, že pre posúdenie ním navrhovanej striedavej osobnej starostlivosti sú dôležité špecifické okolnosti každého prípadu, citové a iné potreby každého jedinečného dieťaťa, no v tomto prípade potreby jeho syna ako jedinečného tvora doteraz neskúmal nikto. Ak matka poukazuje na správu kolízneho opatrovníka, tak nijako nevysvetľuje, prečo sa nimi neriadi a rozšírenú formu styku nedodržiava. Ohradzuje sa voči novote v atakoch matky, že nedokáže s ňou spolupracovať v otázkach výchovy alebo že by medzi nimi existovali odlišné názory na výchovu okrem jediného, a to predstavy matky, že ona je tým najlepším rodičom. Matka otvorene neuznáva rovnosť rodičov, so striedavou starostlivosťou nesúhlasí, lebo dieťa nemôže mať dva domovy, a pretože podľa jej názoru ju má syn radšej a je v jeho živote dôležitejšia. Doteraz matka netlmočila jedinú výhradu k jeho výchove a jediným problémom bola vždy iba skutočnosť, že si prisvojila diktovať, kedy smie alebo nesmie maloletého vidieť a najmä v akom rozsahu. Zrazu tvrdí, že sú tu výchovné rozdiely, ak sú, mala ich riadne súdu tlmočiť a je povinnosťou súdu pri nesúhlase jedného z rodičov riadne zistiť, či ním prezentované dôvody majú

akúkoľvek relevanciu. Poukazuje na závery Ústavného súdu ČR v náleze zo dňa 23.2.2010 sp.zn. III.ÚS 1206/09. Nesúhlas matky so striedavou starostlivosťou môže byť relevantný len vtedy, ak je založený na dôvodoch, ktoré sú spôsobilé intenzívnym spôsobom negatívne zasahovať do záujmu dieťaťa. Ak ide o racionálny alebo nepreskúmateľný dôvod, na ktorých je založený nesúhlas rodiča so striedavou starostlivosťou alebo sa v konaní preukáže, že ide o nesúhlas spočívajúci v dôvode, ktorý preukázateľne nemá negatívny vplyv na záujem dieťaťa, súdy nemôžu na tomto nesúhlase založiť rozhodnutie, ktorým návrhu na zverenie dieťaťa do striedavej starostlivosti nevyhovujú. Opačný postup je totiž v rozpore so základným právom druhého rodiča na spravodlivý proces. Citoval nález Ústavného súdu ČR v náleze pod sp.zn. I.ÚS 2661/10. Poprel skutočnosť, že by súd prvej inštancie zohľadnil najlepší záujem dieťaťa, jeho citové väzby, vývinové potreby a iné skutočnosti, čo aj samotná matka priznáva, že súd v zásade založil svoje rozhodnutie na osobnej výhrade konajúcej sudkyne k striedavej starostlivosti ako takej opieranej o neznáme psychologické závery, inak povedané, súd prvej inštancie zamietol v súlade so zákonom a ustálenou judikatúrou zaoberať zákonom upravenou formou výchovy dieťaťa, lebo so záverom nesúhlasí, čo je neakceptovateľné a odmietlo znalecké dokazovanie. Naďalej žiada, aby odvolací súd zmenil rozsudok v súlade s odvolacím petitom.

7. Podľa ust. § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

8. Podľa ust. § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

9. Podľa ust. § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

10. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa § 65, § 66 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP v spojení s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutočný stav, posúdil ho podľa správnych ustanovení Zákona o rodine, správne a zákonne vo veci rozhodol v odôvodnení sa vysporiadal s podstatnými okolnosťami prejednávaneho prípadu a s jeho závermi sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil.

11. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie v časti úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že právna úprava rodičovských práv a povinností vyplývajúca jednak zo Zákona o rodine, ako aj z Dohovoru o právach dieťaťa je koncipovaná na rovnoprávnom postavení oboch rodičov (§ 28 ods. 2 Zákona o rodine), čomu korešponduje právo dieťaťa na starostlivosť oboch rodičov s vylúčením akýchkoľvek nezákonných zásahov (čl. 7, 8 Dohovoru o právach dieťaťa). V zmysle čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi musí byť záujem dieťaťa. Pre akékoľvek rozhodnutie súdu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností je teda podstatným posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa, pričom nejde o otázku skutkovú, ale o právne posúdenie veci a záujem dieťaťa nie je možné zamieňať so subjektívnymi predstavami rodičov o realizácii ich výchovného pôsobenia, teda s ich predstavou o výkone rodičovských práv a povinností. Najlepší záujem maloletého dieťaťa je potrebné posudzovať individuálne s ohľadom na špecifickú situáciu, v ktorej sa konkrétne dieťa nachádza, čo nepochybne vyplýva i z čl. 5 Základných zásad Zákona o rodine, ktorý stanovuje kritériá pri posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa, ktorými sú zohľadnenie najmä úrovne starostlivosti o dieťa, bezpečia dieťaťa, ako aj bezpečia a stability prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, ochrany dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, okolností, ktoré súvisia so zdravotným stavom alebo zdravotným postihnutím dieťaťa, ohrozenia vývinu dieťaťa, zásahmi do jeho dôstojnosti a zásahmi do jeho duševnej, telesnej a citovej integrity osobou, ktorá je dieťaťu blízkou, podmienok na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vláh dieťaťa, názoru dieťaťa a jeho možného vystaveniu konfliktu lojality a následnému pocitu viny, podmienok na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvoma rodičmi, súrodencami a inými blízkymi osobami, využitia možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

12. K argumentácii otca obsiahnutej v jeho odvolaní je potrebné konštatovať, že tvorila jeho obranu už v konaní na súde prvej inštancie, s ktorou sa súd náležite vysporiadal v napadnutom rozsudku. K odvolacej námietke týkajúcej sa nedostatočného zistenia skutočného stavu veci odvolací súd dodáva, že ani pri rešpektovaní vyšetrovacej zásady ovládajúcej mimosporové konania súd nemusí vykonať všetky účastníkmi navrhnuté dôkazy, pretože výber dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať, je výlučne na súde aj s poukazom na čl. 10 ods. 1, 2 Základných princípov CMP, z ktorého vyplýva, že dôkazy a tvrdenia účastníkov hodnotí súd podľa vlastnej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, pričom žiaden dôkaz nemá predpísanú silu. Z ust. § 187 CSP vyplýva, že dôkazom môže byť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov. Z uvedenej právnej úpravy však nevyplýva povinnosť súdu nariadiť navrhované dokazovanie účastníkom konania, tento postup je namieste v prípade, ak tvrdené skutočnosti nemožno preukázať inak. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka totiž v sebe obsahuje i právomoc súdu posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I.ÚS 52/2003).

13. Súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní o najvhodnejšej forme zabezpečovania starostlivosti o maloleté dieťa zjavne uvedenými kritériami pre posudzovanie jeho záujmu zaoberal, keď vykonal rozsiahle dokazovanie. Odvolací súd sa stotožňuje s postupom súdu prvej inštancie, ktorý odmietol nariadiť znalecké dokazovanie a zastáva názor, že znalecké dokazovanie je možné nariadiť len za účelom zistenia skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti a znalcovi zásadne nepatrí vyjadrovať svoj názor na prejednávanú vec, prípadne navrhovať úpravu pomerov účastníkov konania. Znalecký posudok je len jedným z dôkazných prostriedkov, ktorý má rovnakú dôkaznú silu ako ostatné dôkazy, nie je možné ho prioritovať a ako každý dôkaz je potrebné ho hodnotiť jednotlivo, ako aj v súvislosti s ďalšími vykonanými dôkazmi. Otázka vhodnosti striedavej starostlivosti, prípadne posudzovania jej podmienok alebo úpravy styku z hľadiska frekvencie a rozsahu nie sú otázkami odbornými, ale právnymi a tieto skutočnosti súd hodnotí z hľadiska ostatných dôkazov vykonaných v rámci konania. Súd prvej inštancie správne porovnával pomery účastníkov s pomermi v čase úpravy výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvoze a nakoľko vykonaným dokazovaním nebola preukázaná kvalifikovaná zmena pomerov odôvodňujúca zmenu rozhodnutia o výchove mal. Patrika, keďže sa podstatným spôsobom počas krátkeho obdobia nezmenili skutočnosti, z ktorých vychádzalo pôvodné rozhodnutie. Odvolací súd dôsledným porovnaním pomerov v čase predchádzajúcej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností so súčasnými pomermi došiel k presvedčeniu, že súd prvej inštancie po dôslednom vykonaní dokazovania správne zistil skutočný stav veci, ktorý správne právne posúdil. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie konštatuje, že od predchádzajúcej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností vykonanej rozsudkom Okresného súdu Košice I č.k. 11P 76/2016-52 z 20.9.2016 pre krátkosť času ani nemohlo dôjsť k podstatným zmenám pomerov, nakoľko predchádzajúce rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 22.10.2016.

14. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uvádza, že konajúci súd sa vysporiadal s námietkami otca a dodáva, že výchovné prostredie vytvorené matkou, jej nepretržitou starostlivosťou o mal. Patrika nebolo spochybnené v priebehu prvostupňového ani odvolacieho konania účastníkmi ani kolíznym opatrovníkom. Za tejto skutkovej situácie rozhodne je v záujme mal. Patrika práve so zreteľom na zabezpečenie kontinuálnej starostlivosti, ktorú dlhodobo zabezpečuje matka a neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver, že jej doterajšie výchovné prostredie nezabezpečuje priaznivé podmienky pre vývoj maloletého. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že rozhodujúcim hľadiskom pre úvahu o najvhodnejšej úprave výchovy maloletých detí zostáva vždy ich záujem. Na základe vyššie uvedených skutočností odvolací súd vyslovil názor, že súd prvej inštancie správne a zákonne a v súlade najmä so záujmom mal. Patrika rozhodol, keď zamietol návrh otca na zverenie mal. Patrika do striedavej osobnej starostlivosti.

15. Odvolací súd na základe podaného odvolania otca preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie aj v napadnutých výrokoch o úprave styku. Z odvolania otca je zjavné, že argumentuje najlepším záujmom maloletého dieťaťa a na podporu svojich tvrdení o vhodnosti, prípadne nevhodnosti určitej úpravy rozsahu a frekvencie styku otca s mal. S., ktorý záujem subjektívne vníma ako svoju predstavu o realizácii svojho vhodného výchovného pôsobenia na neho. Posúdenie najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa je otázkou právnou, v rámci ktorého súd komplexne vyhodnocuje aktuálne pomery dieťaťa, rodičov, zohľadňuje vek dieťaťa, jeho zdravotný stav, prípadnú školskú dochádzku, mimoškolskú

činnosť, vzdialenosť bydlísk rodičov, pracovné zaťaženie rodičov, výchovné pôsobenie rodičov na dieťa, prístup rodičov k realizácii práv druhého rodiča vo vzťahu k výkonu rodičovských práv a povinností a v prípade vekovo starších detí zisťuje aj názor samotného dieťaťa. V tomto prejednávanom prípade súd prvej inštancie rozhodol správne, ak upravil styk otca s mal. Patrikom, nakoľko v čase predchádzajúcej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností rozvodovým rozsudkom styk upravený nebol.

16. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o úprave styku otca s mal. Patrikom odvolací súd dodáva, že právo styku rodiča s dieťaťom je novým právom, ktoré vznikne tomu rodičovi, ktorému nie je dieťa rozhodnutím súdu zverené do osobnej starostlivosti. Rodičovské práva a povinnosti druhého rodiča (ktorému dieťa nie je zverené do osobnej starostlivosti) zostávajú v nezmenenom rozsahu zachované. Priestor na realizáciu rodičovských práv a povinností a na výchovné pôsobenie na dieťa má rodič práve v čase styku s dieťaťom. Právu styku rodiča s dieťaťom korešponduje právo dieťaťa poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť, ako aj právo dieťaťa na zachovanie jeho rodinných vzťahov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov podľa čl. 7 a 8 Dohovoru o právach dieťaťa. Pri úprave styku je zásadne potrebné vychádzať z toho, že rodič má právo na to, aby s dieťaťom strávil voľný čas, to znamená počas pracovných dní, školského roka, ako aj počas víkendov, sviatkov a prázdnin. Úprava stretávania pod tento rozsah je obmedzením styku, ku ktorému je možné pristúpiť len za podmienok daných v ust. § 25 ods. 13 Zákona o rodine. Zákon o rodine prioritizuje dohodu rodičov o úprave styku, ale v prípade, ak rodičia nie sú schopní dohodnúť sa na úprave styku, upraví styk autoritatívne súd, pričom prihliada predovšetkým na záujem maloletého dieťaťa, ktorým je jeho zdravý psychický a fyzický rozvoj, zohľadňuje vek dieťaťa a jeho zdravotný stav, prípadne školskú dochádzku, mimoškolskú činnosť, vzdialenosť bydlísk rodičov, pracovné zaťaženie rodičov a pod. a tak, aby aj z týchto aspektov bol určený styk úspešne realizovateľný. Pre akékoľvek rozhodnutie súdu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností je podstatným posúdením najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa, pričom nejde o otázku skutkovú, ale o právne posúdenie veci, pričom záujem dieťaťa nie je možné zamieňať so subjektívnymi predstavami rodičov o realizácii ich výchovného pôsobenia, teda s ich predstavou o výkone rodičovských práv a povinností. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že vzťah dieťaťa a rodiča je prirodzeným biologickým vzťahom a každé dieťa potrebuje pre zdravý vývoj svoj pocit spolupatričnosti nielen so svojou matkou, ale aj so svojím otcom, pretože ich vzájomné pozitívne pôsobenie v rámci výchovného procesu dáva záruku riadneho vývoja dieťaťa. Výchovné pôsobenie len zo strany jedného rodiča má spravidla za následok nedostatky správania a myslenia dieťaťa. Úlohou rodiča, ktorý maloleté dieťa vychováva, je okrem iného, aby so zreteľom na záujem dieťaťa na prospešnom styku s druhým rodičom vytváral priaznivé podmienky na styk tohto rodiča s dieťaťom, a to hlavne vedením dieťaťa k tomu, aby malo pozitívny vzťah k tomuto rodičovi. V tomto prejednávanom prípade súd prvého stupňa dostatočne zohľadnil existujúce pomery rodičov, vek dieťaťa, rešpektujúc najlepší záujem maloletého dieťaťa a upravil styk odporcu s mal. Patrikom s prihliadnutím aj na stanovisko kolízneho opatrovníka v rámci šetrenia pomerov u oboch rodičov a vylúčením účastníkov. V tomto prejednávanom prípade je maloletý vo veku 5 rokov, preto je vylúčené skúmanie názoru dieťaťa na styk s rodičom, ktorému nie je zverené do osobnej starostlivosti, preto je najoptimálnejšie postupne meniť frekvenciu a rozsah styku dieťaťa s otcom primerane potrebám dieťaťa, ktoré je vo veku intenzívneho fyzického, ako aj osobnostného vývoja. Vo vzťahu k odvolacím námietkam otca odvolací súd dodáva, že súd prvej inštancie dôsledne zistil všetky dôležité okolnosti, ktoré majú význam pre rozhodnutie vo veci samej o úprave styku otca s maloletým, vykonal dostatočné dokazovanie a v odôvodnení rozhodnutia uviedol, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a tieto tvorili jeho obranu už v priebehu konania na súde prvej inštancie a otec v odvolaní neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by mali za následok iné rozhodnutie vo veci. Súd prvej inštancie poskytol otcovi reálnu a dostatočnú možnosť na uplatnenie jeho procesných práv v občianskom súdnom konaní. Námietka otca ohľadne nepreskúmateľnosti rozsudku je nedôvodná a odvolací súd konštatuje, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech, resp. nevyhovenie návrhu v konaní. Odvolací súd konštatuje, že rozsudok súdu prvej inštancie obsahuje náležitosti rozsudku v zmysle ust. § 220 ods. 2 CSP a len odlišný názor otca vo vzťahu k hodnoteniu dôkazov a úvahám súdu uvedených v odôvodnení rozsudku nečiní rozhodnutie nepreskúmateľným a nezákonným. Odvolací súd

dospel k jednoznačnému záveru, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkové okolnosti dôležité pre rozhodnutie o úprave styku, ktoré správne porovnal s rozvodovou úpravou styku, rozsudok spĺňa základné obsahové náležitosti, najmä zrozumiteľnosť, určitosť a jasnosť a je logickým a právnym vyústením priebehu a výsledkov prvostupňového konania, v dôsledku čoho je odôvodnenie napadnutého rozsudku v tejto časti presvedčivé a odvolací súd sa s ním v plnom rozsahu stotožňuje. Vychádzajúc z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa ust. § 387 ods. 1 CSP a podľa ods. 2 citovaného zákonného ustanovenia vo vzťahu k relevantným odvolacím námietkam otca doplnil ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie.

17. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd nerozhodoval podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 57 CMP pretože návrh na ich priznanie nebol predložený.

18. Rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 3 vety druhej CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 a nasl. CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľ fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).